

Svobodný prostor

Listina základních práv a svobod říká, že každý má právo na život a osobní svobodu, stejně tak je zaručena svoboda myšlení, svědomí a náboženského vyznání. Ovšem tím, že je nám umožněno mít vlastní názor neznamena, že jedině ten náš je jediný správný. A také nám to nedává právo radikálně či násilně přesvědčovat ostatní o našem názoru. Jakkoliv se mínění druhého liší od toho našeho, je třeba ho tolerovat a vyslechnout si ho. Dát druhému svobodný prostor.

Podobného názoru byl i John Locke, který tuhle problematiku rozvedl již v 17. století, kdy v Anglii mezi sebou soupeřily dvě církve, protestantská a katolická. Právě Locke položil základy lidských práv svým *Dopisem o toleranci*, když se během svého života stal svědkem neúprosného soupeření dvou církví. Obě dvě totiž byly přesvědčeny, že právě jejich učení je jedině správné. To způsobilo obrovské napětí a nenávisť mezi nimi, což vedlo k agresivním skutkům. Někdy až za hranice zmíněných práv. Jistě, pronásledování křesťanů patří mezi ně, ale ten horší skutek je míchání náboženského přesvědčení s politickou ideologií, až se nakonec hranice odstraní a vznikne náboženská ideologie.

Tolerance je v souladu s rozumem, přesto jsou někteří slepí, tvrdí J. Locke. Má na mysli, že člověk odedávna zápolí sám se sebou, se svými vlastnostmi. Podle něj jsou to lidské „hříchy“ např. pýcha, přílišná ctižádost atd., ze kterých však člověk během svého života, bývá nerad obviňován.

Proto se lidé snaží své „hříchy“ všemožně maskovat, předstírat a vykrucovat se, ale tím víc se jejich chování stává nemorálním. A tak někteří „mocní“ zakrývají tvrdou horlivost a krutost předstíraným zájmem o stát, blaho lidí a společnost. Nemusíme chodit pro příklad daleko. Doba po bitvě na Bílé hoře v roce 1620 byla pro český národ krutá. Poddaní byli nuceni přijmout katolickou víru a část protestantské inteligence odešla do exilu. Habsburkové potvrdili držení Čech, Moravy a Slezska a tím byly položeny základy pro vznik absolutistické monarchie. Nastoupila násilná rekatolizace a germanizace. Z naší země tehdy odešly takové osobnosti, jako byl např. Jan Ámos Komenský, kterého dnes nazýváme „učitelem národů.“ Byl to on, kdo položil základy moderní pedagogiky. Takže i na tomto případě vidíme, jak kruté a dlouhodobé mohou být důsledky násilného vměšování státu do sféry náboženské. Vždy, když se v jakémkoli pojmenování politického uspořádání objeví slovo – absolutistický, mám pocit, že to nemůže dopadnout dobře. Vždyť o čem můžeme tvrdit, že je to absolutní a zejména pokud se toto slovo týká názoru, ideje či postoje. Všude tam je nutná tolerance, snaha pochopit názor i těch druhých a ne být absolutně přesvědčen o své pravdě, inteligenci nebo moci. Měli bychom si být vědomi toho, že postoje a názory se vyvíjí spolu se společností a světem okolo nás.

Locke byl liberalista a pro zastávce liberalismu byla zásadní svoboda, tudíž celý *Dopis o toleranci* byl deklarácí lidských práv. Ve zmíněném úryvku rozebírá to, jak je důležité rozdělit od sebe náboženskou a politickou sféru, kdy na jedné straně je stát představující politickou pospolitost a na druhé církev, útvar svobodný a dobrovolný, čili veřejná společnost. Představitele těchto dvou útvarů, který nebyl ani jedním ovlivněn, nazval *Magistratus*. Tohoto člověka si Locke představoval jako nestranného, neovlivněného a správně plnícího svoji funkci. Z mého pohledu *Magistratus* může být člověk, který má určité náboženské vyznání, ale zároveň je součástí politické sféry, kde ovšem nemůže být ovlivněn tím, co vyznává v soukromí. Musí preferovat zájmy obecného blaha, ne svého. Potřebuje dnešní společnost *Magistraty*?

Když se řekne *Magistratus*, tak si představím člověka s dlouhou šedivou parukou, který má na sobě talár a pracuje pro soud. Myslím, že k realitě to nemá moc daleko. *Magistratus* by měl být zástupce politické moci a náboženských ideálů, měl by zajišťovat jejich rovnost, vyváženost a neměl by dopustit, aby tyto dvě odlišné věci splynuly v jedno. Je to člověk určitého náboženského vyznání, který může například dělat senátora. Jeho prioritou je obecné blaho a svoboda státu a jeho občanů. Neprosazuje zájmy církve, ale zájmy státu.

V dnešní době existuje snad dvě stě svobodných států, kde ve většině z nich je politika a náboženství odděleno. Nemíchají se a ani se nestřetávají jejich zájmy, tudíž v těchto státech jsou v zastoupení *Magistrati*. Ale v některých státech tato hranice chybí. Do politiky se tak prolíná náboženství a ono rozdělení mizí. Základní zájmy státu jsou tvořeny v souladu s náboženskou ideologií a usiluje se jen o jedno: přesvědčit ostatní, že jejich víra je ta správná a že je nutno, aby se jí všichni podrobili. Aby se jí podrobil celý svět. Zde narážíme na Lockovu myšlenku, jak je důležité oddělit od sebe víru v Boha a politiku. Lidé pak nemyslí racionálně a neusilují o blaho státu a lidí v něm. Toto bych už nenazvala „veřejnou společností“, nýbrž náboženským kultem, který může vést až k *extremismu* a následně k *terorismu*.

Náboženská forma terorismu je popisována jako jedna z nejnebezpečnějších a nejrozšířenějších. Asi nejznámější a nejvíce zastrašující je *Islámský stát*, radikální islámská teroristická organizace, která si na dobytém území Iráku a Sýrie zřídila vlastní stát nesoucí stejné jméno. Ovšem Islámský stát **není** mezinárodně uznávané státní uskupení. Toto hnutí vyznává islám, což je jedno z východních náboženství založené na učení proroka Mohameda a požaduje úplné odevzdání se *Alláhovi*. Islám bývá často kritizován pro svou násilnou podstatu ve vztahu k nevěřícím a omezování práv žen. Většině z nás se určitě vybaví 11. září 2001 – den teroristického útoku na nákupní centra v New Yorku. Proč se dějí tyhle hrůzostrašné zločiny, při kterých umírá spousta nevinných lidí? Vyznavači islámu a zároveň příslušníci Islámského státu jsou přesvědčeni, že jejich učení je jako jediné správné a hlavně jako jediné to *pravé*. Touto tvrdou formou chtějí ostatní přesvědčit, že pokud se celý svět neobrátil na jejich víru, čeká ho trest v podobě útoků a ztrát nevinných lidských životů. Zde je příklad hrubého netolerování názoru ostatních, spojení víry a politiky v jedno a to samé.

Lepší příklad pro splnutí víry a politiky a ukázky náboženského extremismu je chování náboženské sekty zvané *Chrám lidu*. Tento kult v dnešní době již neexistuje. Jeho příznivci uznávali rasovou rovnost, chtěli budovat lepší společnost a podporovali levicové názory. Kult se stal později socialistickou kolonií, lépe řečeno novou společností s vlastními zákony, kde neexistovala svoboda pohybu a názoru. Celá jeho existence byla ukončena demonstrativní hromadnou sebevraždou téměř 1000 lidí... To vše kvůli lidské touze po moci a kontrole. Kde ale vidím v těchto dvou příkladech souvislost s tolerancí?

Oba dva příklady jsem uvedla v souvislosti s myšlenkou J. Locka, že splnutí víry a politiky je nesprávné a vytváří podhoubí násilí a zla. A teď je čas si uvědomit, jak je nesmírně důležité mít ve společnosti *Magistrata*. Je mi líto, že Locke na nutnost zástupce obou stran poukázal již v 17. století a přesto i dnes se najdou oblasti, kde chybí. Přeci jenom společnost měla čtyři století na nalezení správné cesty. Místo toho si např. u nás prošla vlnou komunistického a socialistického režimu, kdy generace našich rodičů na vlastní kůži poznaly, co to znamená porušování základních lidských práv a svobod. Musely si vydobýt svobodu vlastní iniciativou, jinak by dnešní Česká republika nebyla demokratická, ale socialistická. Mám na mysli např. *Chartu 77*, za jejíž podepsání a vznik byla řada občanů v tehdejší Československu perzekuována a trpěly i jejich rodiny a příbuzní. Proč? Za svobodu slova? Za to, že měli vlastní názor? Za to, že chtěli být *svobodní*? To je obrovská míra *netolerance*. Každý má právo na svobodu. Každý má právo mít vlastní názor. Každý má právo žít podle svých rozhodnutí. Nikdo by neměl nikomu nic zakazovat, ubližovat mu a diktovat své představy.

Měli bychom se i dnes držet moudrých slov J. Locka, nerozdělovat lidskou společnost absolutistickými pocity moci a netolerance, vést diskusi a hledat nedostatky i ve svém názoru.

Ale myslím, že toto je, bohužel, i pro dnešní svět spíše utopie...